

XIX. YÜZYILIN BİRİNCİ YARISINDA BELGELERLE OSMANLILARDA ÇOCUK DÜŞÜRME PROBLEMLERİ ÜZERİNE BAZI GÖZLEMLER, VAKIF DOĞUMEVİ, ECZANE AÇILMASI

Kâmil ŞAHİN

Bilindiği gibi ilk insanlarla birlikte, aile ismini verdiğimiz müessese ortaya çıkmıştır. Bu kurumun en küçük şekli karı-koca ile birlikte, bu birleşmenin meyveleri olan çocuklardan meydana gelmektedir. Zaman içerisinde bütün toplumlarda ailelerdeki çocuk sayısı ile ilgili bazı görüşler ortaya atılmış olduğunı görürüz.

Geçmiş dönemlerde, istenilenden fazla sayıda çocukların doğumunu önlemek için, değişen zaman ve toplumlarda değişik uygulamaların ortaya konduğunu da bilmekteyiz. Tabiatıyla bu durumda çoğu defa anne adayı olan kadınların sağlık problemi ile karşılaşmıştır. Hemen hemen bütün toplumlar, yönetimler ve dinler konu ile ilgili esaslar ortaya koymuşlardır. İşte insanlık câmiasının bir üyesi olan Osmanlı toplumunda da bu problemlerle karşılaşmış ve ona hem neslin hem de anne adaylarının korunmasını hedefleyen, kaynağını İslâmın temel prensiplerinden alan tedbirler öngörülmüştür. Şüphesiz son derece ilginç olduğu kadar incelenmesi de önemli olan bu konuda, biz bu seminer dolayısıyla, XIX. yüzyılın birinci yarısını yani **1827-1848 yılları arasında meydana gelen Çocuk Düşürme olaylarını**, büyük çapta Osmanlı Arşiv Belgelerine dayanarak sizlere takdim etmeye çalışacağız. Bu mütevazî çalışmanın, meselenin önemini ortaya koymak ve dikkatleri o yöne çekmekten öteye bir iddia taşımayacağı açıktır.

A. İSLÂM'DA EVLİLİK VE AİLE

İslâm Dininde toplumun temeli olarak kabul edilen aile kurumuna büyük önem verilmiş, bu kurumun korunması ve sağlıklı işlenmesini temin etme yönünde hukuki mahiyette bir dizi tedbirler alınmıştır. Kur'an-ı Kerim'de insanı huzur ve saadete ulaştıran, onda sevgi ve merhamet duygularını geliştiren karşı cinsin yaratılması Allah'ın varlığının kanıtı ve O'nun kullarına lütf ve ihsânının işareti olarak kabul edilmiş ve evlilik teşvik edilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de, " *Aranızda bekârları, kölelerinizden ve câriyelerinizden uygun olanları evlendirin. Eğer bunlar fakir iseler, Allah kendi lütfu ile onları zenginleştirir. Allah (lütfu) geniş olan ve (her şeyi) bilendir*" buyurulmuştur.¹ Böylece bekârların evlendirilmesi emredilmiş ve ekonomik endişelerle evlilik kurumununun zayıflatılmaması istenmiştir.

İslâm, müslüman nüfusunun artmasına, neslin devamı ve çoğalmasına önem vermiştir. Peygamberimiz, " *Eulenin, evlat yetiştirip çoğalın, zira ben başka ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla iftihar ederim*" buyurmuşlardır.² Çünkü İslâm dünyasının güçlenmesi için ilim, kültür ve teknolojinin yanısıra nüfus artışına da ihtiyaç vardır. Bundan dolayı dinimiz, annenin hayatının korunması gibi haklı bir sebebe dayanmaksızın kürtaja gidilmesini tasvip etmediğini ortaya koymuştur.

B. OSMANLI DÖNEMİNİN SONLARINA DOĞRU ÇOCUK DÜŞÜRME OLAYLARIYLA İLGİLİ BELGELER

Osmanlı Arşivinden elde ettiğimiz belgelerden birincisi, İstanbul Başbakanlık Arşivi, Cevdet-Sıhhiye 437 numara ve 12 Şaban 1242 (10 Mart 1827) tarihlidir. Sözkonusu arşiv belgesi; hâmile kadınların çocuk-

1. Kur'an-ı Kerim, En-Nür, Â. 32.

2. El-Münâvî, Feyzül-Kadîr Şerhu Câmî'i's-Sağîr, Mektebetü't-Ticâriyye, 1356/1938, C.III, s.269.

larını düşürmek için ilaç vermekle meşgûl olan Yahudi ebelerden Kanlı Ebe denmekle bilinen Alba (Ahpa) ve kızı Ma'kûle ve kalfası mesâbesindeki Rahel Bolise (Polise) isimindeki ebeler hakkındadır. İlgili arşiv belgesinde; ebelik mesleğinde bulunan kadınlardan bazıları sırf paraya olan tamahkârlıklarından dolayı, hâmile kadınlara çocuklarını düşürtmek için ilaç ve madde verdikleri ve bir kısım kadınların dahi ölümüne sebep oldukları tespit edilmiştir. Konunun tahkikatı resmî görevlilerce araştırılmış, bu gibi işlere girişenlere gerekli uyarılar yapılmıştır. Buna rağmen, bu işlere devam etmeleri üzerine, Sultan II. Mahmud döneminde, zamanın şeyhulislamından, meselenin İslâm Hukuku açısından hükmü sorulmuştur. Meşihat makamı tarafından verilen **fetvâ**'da ise aynen şöyle denilmektedir: "*Ebelik iddiasında olan Hind hatunlara iskât-ı cenîn için devâ verüp iskât-ı cenine sebep olduğundan ma'âdâ bazı hatunların dahi helâkına sebep olup, bu fiil-i şen'iden veliyyülemr ile zecr ve men' olunup itaat etmez ise te'dib olunmak, emr-i meşrû olur mu? El-Cevâb : Olur deyu fetvâyi şerife*" verilmiştir.

Bu fetvâ gereğince, sözü geçen ebelerden Kanlı Ebe denmekle bilinen Alba (Ahpa), kızı Ma'kûle ve kalfası olan Rahel Bolise (Polise) isimindeki ebeler, bir sene müddetle Selânik şehrine sürgüne gönderilmişlerdir (Belge I).

Bu konuda daha sonraki yıllarda, Takvîm-i Vekâyî Gazetesi'nin 27 Şaban 1254 (15 Kasım 1838) tarih ve 173 sayılı nüshasında Meclis-i Umûr-ı Nâfi'a'nın bir kararı yayınlanmıştır. Alınan kararda; bundan böyle hiçbir müslüman ve gayri müslim ebe, doktor ve eczacıların bu konuda hiçbir kimseye ilaç vermemeleri hakkında gerekli uyarılarda bulunulmuştur. Ayrıca gayri müslimlerin patrik ve hahamlarına, bu gibi işlere girişmek isteyenleri uyarılmaları konusunda, gerekli emirler verilmiştir. Yine nüfusu beş çocuğu geçtiği halde fakir olduklarını, mahalle imamı vasıtasıyla resmî makamlara bildirenlerin ödüllendirilecekleri haber verilmiştir.³ Şûrâ-yı Devlet tarafından yazılan bir mazbatada ise; İstanbul ve Boğaziçi'nde bazı mahallerde Yahudi Ebe karılarının hiç birisinin, çocuk düşürme olaylarına karışmamaları hususunda uyarılmışlardır.⁴

Çocuk düşürme olaylarına katılan ebelere verilen cezalar, bir sene müddetle Selânik şehrine sürgün cezasıdır. 1827-1848 arasındaki yasal düzenlemelerden 10 yıl sonra çıkartılan 28 Zilhicce 1274 (9 Ağustos 1858) tarihli yasa, iskât-ı cenîn konusunu daha kapsamlı biçimde ve cezasını ağırlaştırarak yeniden düzenlemiştir. 1858 İrâde-i Seniyye tarihli Cezâ Kânunnâme-i Hümâyûn'un 193. maddesinde, "*Bir hamile hatunun gerek rızası olsun ve gerek rızası olmasın iskât-ı cenîn ettirmek için ilaç içirüp yahut esbâb-ı vesâilini tarif edipte eseriyle çocuğu düşürür ise, buna sebep olan kimse altı aydan iki seneye kadar hapsolunur ve eğer buna sebep olan tabib ve cerrâh ve eczacı ise muvakkaten küreğe konulur*" denilmiştir.⁵

Bu hususla ilgili diğer belgelerde ise, bu gibi cinayetlere katılanlar olursa, İslâm Hukukunun cezâ-i müeyyideleri tatbik edileceği hatırlatılmış ve eskiden Osmanlı toprakları dahilinde olan, Manastır vilayetine bağlı Serfice (Servia), Romanya-Babadağ ile İran'ın Azerbaycan bölgesinde olan Urmiye kadılıklarına gerekli emir ve fermanlar gönderilmiştir.

Başbakanlık Arşivi, Cevdet-Sihhiye 306 numara ve 25 Şevval 1254 (11 Ocak 1839) tarihli ikinci belgede; Osmanlı halkından bazıları Cenâb-ı Hakkın emirlerine aykırı olarak, insan oğlunun neslinin azaltılması için âdetâ insan öldürmek derecesinde büyük bir günah olan, çocuk düşürme olaylarına katılanların, evlat sahibi olmanın ne büyük bir ni'met olduğunu bilmemelerinden ileri geldiği hatırlatılmış ve bu gibi kötü işlere girişenlerin tehlikeli ilaç ve maddeler kullanarak, çocuk düşürdükleri vurgulanmıştır. Rumelinin Sol Kolu ve yol güzergâhı üzerinde bulunan Manastır vilayetine bağlı Serfice (Servia) kazası kadılığına, hiç bir kimsenin çocuk düşürme işlerine girişmemesi için ferman gönderilmiştir (Belge II).

Bir başka belge, Başbakanlık Arşivi, Cevdet-Dahiliye 1790 numara ve 5 Zilkade 1254 (20 Ocak 1839) tarihlidir. Urmiye kadılığına gönderilen bu belgede, çocuk düşürmenin yasaklanması için alınan kararın tebliği ile ilgili olup, doktor veya eczacılardan hiçbirinin, çocuk düşürme ilaç ve maddelerinden kimseye vermemeleri hakkındadır (Belge III).

Dördüncü bir belge de, Başbakanlık Arşivi, Cevdet-Sihhiye 566 numara ve 13 Zilkâde 1254 (28 Ocak 1839) tarihlidir. Bu belge, kadınlara çocuk düşürmek için ilaç verilmemesi hakkındaki emrin Romanya-Babadağ siciline kayıt olunmasına dair ilamdır. Gönderilen emirde, bazı kimselerin Cenâb-ı Hakkın emirlerine aykırı olarak ve insan neslinin azaltılmasına matuf düşük yaptırmak için, zararlı ilaç ve maddelerin kullanılmaması konusunda ilgililer uyarılarak gerekli emirler verilmiş bulunmaktadır (Belge IV).

C) ÇOCUK DÜŞÜRME OLAYLARI HAKKINDA FETVÂLAR

Çocuk düşürme İslâm Hukukunda yasaklanmıştır. Bazı yazarların ifade ettikleri gibi⁶ çocuk düşürmenin yasaklanması Tanzimatla başlamamıştır. Daha önceki asırlarda da bu fiilin yasaklandığını ve bu fiili işleyen kim-

3. Takvîm-i Vekâyî, 28 Şaban 1254, Sayı 173.

4. Takvîm-i Vekâyî, sayı 173.

5. Polis Mecellesi, Hilâl Matbaası, 1331-1333, Dersâdet, C.I, s.74-75.

6. Osman Şevki Uludağ 15-20 Kasım 1943 tarihinde, Türk Tarih Kongresinde "Türk Kadınlarının Hekimliği" adı altında bir tebli-

selerin cezalandırıldığını bildiren, tarihi belgeler elimizde mevcuttur. Biz bu konuda XVIII. asır Osmanlı Şeyhülislamlarından Yenişehirli Abdullah Efendi'nin (Ö.1156/1743) bir fetvâsını örnek olarak vermek istiyoruz:

"*Hind hâmil-i iskât-ı cenîn ile iddet-i münkadiye olmak için devâ içup bir hayy ve bir meyyit iki cenîn ilkâ idüp hayy olan dahi filhâl fevt olsa Hind'e meyyit için ğurre hayy için diyet ve keffâret lâzime olur*" denilmektedir.⁷ Meşihat makâmı 1338/1919 tarihli Cerîde-i İlmîye Mecmuâsında halka hitaben bir beyannâme yayınlamıştır. Söz konusu dergide yayınlanan beyannâmede, halkımız bu konuda uyarılıyor ve çocuk düşürmenin, bir müsâde-i şer'iyyeye müstenid olmaksızın irtikap edenler cânî sayılır, denilerek halkımız uyarılıyor. Halkın bu hususlarda daha dikkatli olması tavsiye ediliyor.⁸

Merhum Ömer Nasuhi Bilmen, 8 Recep 1342(1923) tarihli Sebülürreşad Mecmuasında "Sakt ve iskât-ı Cenîn Fâciaları" konusunda bir makale yayınlamıştır. Söz konusu makalede çocuk düşürme olaylarının İslâm hukuku açısından, bunun maddî ve manevî zararları geniş bir şekilde açıklanmış, bu hususta müslümanlara, ilim adamlarına düşen görevleri de dile getirmiştir.⁹ Cumhuriyet tarihindeki düzenlemeler ise şöyledir. Cezâ Kanununun 469. maddesinde: "İsteyerek çocuğunu düşüren kadına bir seneden dört seneye kadar hapis cezası verilir" denilmektedir.¹⁰ Daha sonraki yıllarda 2827 sayılı 24.5.1983 tarihli Nüfus Planlaması hakkındaki Kanunun 5. maddesi: "*Gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar annenin sağlığı açısından tıbbî sakınca olmadığı takdirde istek üzerine rahim tahliye edilir...*" hükmünü getirmektedir.¹¹

Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek (Fetvâ) Kurulu'nun 29 Ocak 1980 tarih ve 189 numaralı yazısıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına sunulan görüşü şöyledir: "*Gebelik gerçekleşikten sonra, 4 aylık süre içinde de olsa, - bir zaruret olmaksızın rahimdeki nutfeye veya ceninin gerek ilaç, gerekse diğer etki ve işlemlerle düşürülmesi veya aldırılması (kürtaj) İslâm bilginlerinin büyük çoğunluğu tarafından câiz görülmemiştir. Dört aylıktan sonra ise, annenin hayatının kurtarılması dışında bir sebeple, gebeliğe son verilmesinin (kürtajın) haram ve cinayet hükmünde olduğunda İslâm müctehid ve fakihleri ittifak etmişlerdir*" denilmektedir.¹²

D. VAKIF DOĞUMEVİ VE ECZANE AÇILMASI

Tanzimat sonrasına ait bir belge Başbakanlık Arşivi, Cevdet-Sihhiye 650 numara ve 20 Muharrem 1264 (28 Aralık 1847) tarihlidir. Söz konusu belgede şöyle denilmektedir; İstanbul merkezi ile Eyüp ve Galata bölgelerinde pek çok kimsesiz, fakirler vardır. İçlerinde yatacak yerleri ve bakacak kimseleri bulunmayan yoksulların olduğu bildirilmektedir. Geçimini güçlükle temin eden bu yoksul kimselerden bazı kadınlar, vîrâne evler arasında kalmakta ve hâmile oldukları zaman da zarûret hâli bazı ilaç ve maddeler kullanarak düşük yaptıkları, yapılan resmî tahkikatlar sonucu ortaya çıkmış bulunmaktadır. İşte bütün bu durumlar göz önünde bulundurularak, Diğer yerlerde ve İstanbul Yeni Bahçe semtinde kadınlar için bir hastahane ve doğumevi bulunmasına rağmen, yeni bir hastahane ve doğumevinin açılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Bunun için Evkâf-ı Hümâyûn'a mühlâk evkaftan olan, Haseki Sultan Bîmârhanesi'nin içinde bir eczane ve mutfak ilave edilerek, gerektiğinde gereğiyle çalışmaları da yapılarak, burasının bir kadın hastahanesi ve doğumevi durumuna getirilmesi istenmiş ve bu konu Meclis-i Valâ'da görüşülerek karara bağlanmıştır.

Hastahane için lazım gelen 60.000 kuruş mesârifin, devlet hazinesine dokunmayarak ilgili kuruluşun ve hekimbaşının kendi imkanlarıyla karşılaması, Evkâf Nâzirına bir tezkere ile bildirilmiştir (Belge V).

Haseki Dâruşşifası'nın 14 Recep 1259 (1843) tarihindeki durumu hakkında şu bilgiler verilmektedir. Haseki Dâruşşifası kadınlara mahsus bir hastahane olarak kullanılmıştır. Ayrıca Fâhişe kadınların ıslâhı için de kullanıldığı, daha sonra bu kadınların buradan başka yere nakledildiği bildirilmektedir (Belge.VI).

Sonuç olarak, İslâm-Türk tarihi arşiv vesikalarına dayanan geniş bir araştırma yapıldığı zaman, tarihin bilinmeyen bazı yönlerinin açıklığa çıkması kuvvetle muhtemeldir. Bu konulardan birisi de bizim tebliğimizin asıl konusu 1827-1848 yıllarında meydana gelen çocuk düşürme olaylarıdır. Netice olarak yüce dinimiz

ğinde şöyle demektedir" "1838'de Çocuk düşürmek yasak olduğu ilân olunmuştu. O vakte gelinceye kadar ebeler, hatta hekimler serbestçe çocuk düşürürlerdi. Attarlar çocuk düşürücü ilaçları açık olarak satarlardı. Herkes bunları kolayca tedarik ederdi" şeklinde bir ifade kullanmıştır (III. Türk Tarih Kongresi, 15-20 Kasım 1943, s. 443). Yazının bu ifadesinden, çocuk düşürmenin sanki İslâm'de yasak değilmiş de Tanzimattan sonra yasaklanmış gibi anlam çıkabilmektedir. Böylece bir yanlış anlamın, Tanzimat öncesi döneme ait, bu husustaki tarihi belgeler iyi araştırılmamış olmasından kaynaklandığı kanaatindeyiz. Yukarıda verdiğimiz 10 Mart 1827 tarihli I. no'lu belgede, içinde yer alan "Fetvâda" da bunu açıkça görmekteyiz.

7. Yenişehirli Abdullah Efendi, **Behçetü'l-Fetâvâ, Hulâsâtü'l-Ecvibe**, Rûşen Mat. İstanbul, 1325, C.II, s.186.

8. **Cerîde-i İlmîye**, 1338, C.V, sayı 50, s.1596-1597.

9. Ömer Nasuhi Bilmen, **Sakt ve Iskât-ı Cenîn Fâciaları, Sebülür-Reşâd Mecmuası**, 1342, C.23, sayı 588, s.242.

10. Abdullah Pulat Gözübüyük, **Türk Cezâ Kanunu Açıklaması**, III. Baskı, C. IV, s.440, madde 469.

11. Nüfus Planlaması Hakkında Kanun, Numara 2827, Tarih 24.5.1983, Tertip V, C.22, s. 352, madde 5.

12. Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu, DİK. D/4-2/80, 29 Ocak 1980, sayı 189.

İslâm, insan neslinin çoğalmasını teşvik etmiş, maslahat ve zaruret olmadıkça, nüfusun artmasını önleyici yollara başvurulmasını istememiştir. Bütün ilâhi dinlerin ortak görüşü de, insan neslinin devamı ve çoğalması yönündedir.

TARTIŞMA

Oturum Başkanı- Kâmil Şahin Bey'e, bu fevkalade ilginç tebliğinden dolayı teşekkürler ediyoruz.

Gerçekten, şimdiye kadar ele alınmamış bir konuyu belgelerle ortaya sürdüler ve XIX. yüzyılın ortalarında, 1820'lerden sonra bu çocuk düşürme olayları ve toplumun, hatta devletin aldığı tedbirlerden güzel örnekler verdiler.

Ercüment KURAN- Efendim, Kâmil Şahin Bey'in tebliği, hakikaten yeni malzeme getiriyor ve bugüne kadar incelenmemiş bir konuda.

Haseki Hastanesi hakkındaki yeni bilgiler ilgi çekici. Guraba Hastanesi için, Rahmetli Prof. Kâzım İsmail Gökhan'ın eseri var; fakat, Haseki Hastanesi için yeterli bilgi yok. Ben bilmiyorum en azından. Tıp Tarihi Enstitülerimiz var, onlar taranırsa belki çıkar bir şeyler. Hakikaten yeni şeyler getiriyorsunuz.

Ama, asıl söylemek istediğim şey şu: Abdülhamit zamanında, biliyorsunuz, Şişli Eftal Hastanesi kurulmuştur. Tabii bu meseleyle de ilgili. Ama asıl söylemek istediğim, Arapkirli Yusuf Kâmil Paşa -kısa bir müddet de sadrazamlık yaptı- ve Mehmet Ali Paşa'nın kızı Zeynep Hanım'ın eşi. Onun vakfı olarak, Üsküdar'daki Zeynep Kâmil Hastanesi, tamamıyla kadın doğum hastanesi olarak kurulmuştur. Tabii, burada hiç olmazsa bir cümleyle dokunmak lazımdı.

Bu arşiv kaynakları dışında, Anadolu'da XVIII-XIX. asırda seyahat yapmış olan ve eserlerinin bir kısmı basılmış olan yabancı seyyahlar... Mesela, George Peron'un 1861'de Anadolu'da yaptığı seyahatin seyahatnamesi Fransızca basılmıştır. Orada, yabancı doktorların, bir kısım şarlatanların -doktor olmadığı halde doktorluk yapan kişilerin- veyahut da gayrimüslim doktorların Anadolu'da çocuk düşürmek için çok çalıştıkları ve ilaçlarla vesaireyle pek çok kadının ölümüne sebep olduklarına dair malzeme vardır. Bu malzemeler de kullanılırsa, çok güzel bir çalışma ortaya çıkar.

Ama, zannediyorum ki bu meselelerde, bilhassa İstanbul Üniversitesi'ndeki Tıp Tarihi Enstitüsü'ndeki mütehassıslarla işbirliği yapılmasında fayda vardır. Mesela bir profesör vardır, Ratip Kazancıgil, babası da doktordur, onun oğlu da bu meseler üzerinde çok çalışıyor. Bunlarla işbirliği yaparsanız, çok daha verimli neticelere varılabilir.

Siz de, üzerinde yeteri kadar çalışılmamış bir konuda, yeni belgelerle, yeni görüşler getirirsiniz.

Teşekkür ederim.

Kâmil ŞAHİN- Muhterem Ercüment Kuran Hocamın, derin bilgi ve katkılarından dolayı şükranlarımı arz ederim.

Yalnız, ben, şunu da arz edeyim ki: Benim asıl konum, 1827-1848 yılları arasındaki 20 senelik bir süredeki mevcut olan arşiv belgelerini incelemektir. Tarih Kurumunun Üçüncü Kongresinde de bu konuda yazı var ve hatta, 1910'da Berlin Konferansında bu konu, doğum kontrolü meselesi ortaya atılmış ve ondan birkaç sene sonra, meşihat makamı, -belge de burada- Ceride-i İlmiye Gazetesi'nde, resmi belgesi olan gazete-de, halka hitaben bir beyanname yayınlamış. Bu beyannamede diyor ki: "Halkımızdan devamlı mektuplar alıyoruz. Bu mektuplardan -Ceride-i İlmiye'nin 5 inci cildinin 50 nci adet 1337 sayısında- kesinlikle hiçbir kimşenin bu yola tevessül etmemeleri ve kesinlikle evlat nimetinin kıymetini çok iyi bilmeleri lazımdır. Halkımızın bundan kaçınması lazımdır" Bu şekilde beyanname var ve bu beyannameleri dipnotlarda alacağım diye burada zikretmedim.

Ayrıca, bundan başka, düsturlarda çıkmış kanunlar var, emirler var. Ben, bunlara da gene dipnotlarda yer verdiğim için, 20 dakikalık süremi aşmayayım diye, bu notları vermedim.

Teşekkür ederim.

سرهین حاضره شهرباری عثمانوفیتو اهنز حوزنر

مسنه: عینر لاهر مسله دبعو دقار اخر له کک صفتیه فانزه وولا بوسه نازیر

بحر حنی وهدنقا منی حرم خنوزره وود ویروب اهنقا جنیه هینر کک دلا رهنقا

برهنه یگا وخر هردک بر لوقن واهنر خینه وهنه نوبنا بو هردنر کک

دهنیه ونا یگا وهدنر قورن اهنه

برهنک منا اهنقا هندنه فسنه ونا نه وهنیه وهدنر فقنای شعی

فوسه حاضره خنوزره یهیه در اهنقا ووسه ونا ونا ونا ونا ونا ونا ونا

خنوزره اهنقا یهنه جنیه یهنه وود ویروب اهنقا جنیه برهنه ونا ونا ونا

بوسه خنوزره یهیه برهنه بو فوسه شعی معنر ویکه ناک

مزدی ونا هندن بو فوسه شعی وود ویروب اهنقا جنیه نوردن ونا ونا

وود ویروب اهنقا جنیه وود ویروب اهنقا جنیه وود ویروب اهنقا جنیه

فوقی شعی ویروب وود ویروب اهنقا جنیه وود ویروب اهنقا جنیه

مردم مودت لها و فرز مصلح و قلمز شاه، سنه ۱۰۱۰

ملازمین در جنبه کرده و بنویس کار کرده

ملازمین مودت و بلکرتیه و تاکند و مودت و مودت

ملازمین مودت و مودت بنا، عین کس از به مودت

ملازمین مودت و مودت و کیفیت کس مودت، مودت

ملازمین مودت و مودت و کیفیت کس مودت، مودت

ملازمین مودت و مودت و مودت، مودت

ملازمین مودت و مودت و مودت، مودت

ملازمین مودت و مودت و مودت، مودت

ملازمین مودت و مودت و مودت، مودت

ملا

تفصیلاً شرح شود که اینها در حدیث آمده است و در حدیثی با جمیع آنها
 و در حدیثی که در آنجا آمده است و در حدیثی که در آنجا آمده است
 و در حدیثی که در آنجا آمده است و در حدیثی که در آنجا آمده است
 تأثیر شرح در حدیثی که در آنجا آمده است و در حدیثی که در آنجا آمده است
 در حدیثی که در آنجا آمده است

در حدیثی که در آنجا آمده است و در حدیثی که در آنجا آمده است
 و در حدیثی که در آنجا آمده است و در حدیثی که در آنجا آمده است
 و در حدیثی که در آنجا آمده است و در حدیثی که در آنجا آمده است
 و در حدیثی که در آنجا آمده است و در حدیثی که در آنجا آمده است
 و در حدیثی که در آنجا آمده است و در حدیثی که در آنجا آمده است

"Çocuk düşürmek için ilaç vermekle meşgûl olan Kanlı Ebe denmekle ma'rufe Ahpa (Alpa) ve kızı Ma'kûle ve kalfası mesâbesindeki Rahile Polise (Bolise) namındaki Yahudi ebeler Selânik'e nefyedilmiş ve Rum ve Ermeni Patrikleri ile Hahambaşıya buyrulduklarını yazılmış olduğundan kendi tarafında icap edenlere tenbihat icrası ve bu gibi işler cesaret edenlerin bildirilmesi hakkında Hekimbaşıya hitabén buyruldu. Beyaz üzerine"

Ser etibbâ-i hazreti şehriyârî izzetlü faziletlü Efendi hazretleri.

Âsitâne-i Aliyye'de ehli İslâm ve Yehud ve Nasârâ'dan ebelik sıfatıyla melûfe olan bazı karılar mücerred, tama' ve irtikâbe mebnî hâmile hatunlara devâ virup ıskât-ı cenîn ettirmek ve aralıkta birazının dahi helâkına sebep olmakta oldukları tahkik olunup bu emri münkerin beherhâl men'e ve def ile âmme-i nâsın ızrardan kurtarılması ve Hademe-i zimmet-i diyânet olduğundan, evvelemirde muktezâ-yı şer'îsi tarafı hazreti Fetvâpenâhîden lede'l-İstiftâ; ebelik iddiasında olan Hind hatunlara ıskât-ı cenîn içün devâ virup ıskât-ı cenîne sebep olduğundan ma'ada bazı hatunların dahî helâkına sebep olup bu fi'l-i şeni'i mu'tad itmekle nâsa zararı olsa Hind bu fi'l-i şen'iden emri veliyyü'l-emr ile zecr ve men' olunup ita'at etmez ise te'dîb olunmak emri meşrû olur mu?

El-Cevâb: Olur Deyu, Fetvâ-yı Şerîfe verilmiş ve Yehüdi karılarından Kanlı Ebe demekle ma'rufe Alba ve kızı Makule ve kalfası mesâbesinde olan Rahile Polise (Bolise) nâm habîseler ötedenberu bu kâr-ı mekrûh ile me'lûfe oldukları mütevâtir ve yalnız tenbih ve te'kid ile memnu' ve münzecir olmayacakları zâhir olduğuna binâ'en l'breten li-sâirîn için bir sene Selânik'e nefyi tağrîr olunmasından ve keyfiyeti kendü milletlerinden ebelik idenlere gereği gibi tenbih ve te'kid eylemeleri zımnına Rum ve Ermeni patriklerine ve hahambaşıya başka başka buyrulduklarını tasdîr ettirilmiş olmağla siz dahi ba'de-ezîn hâmile hatunlara o misülli ıskât-ı cenîne dâir edviye virmemelerini ve eğer virirler ise, muktezâ-yı şer'î Şerîf üzere icrâ-yı te'diplerine ibtidâr kılınacağını bilcümle ehli İslâm ve millet-i selâse ebelerine ber-vechi ekîten tenbih ve te'kide himmet ve dâimen halleri taharrî olunarak içlerinden dinlemeyüp de yine bu fi'l-i şeni'a tesaddî ederse haber olunur ise, hakkında lâzım gelen te'dîb-i şer'î icrâ olunmak için keyfiyeti ifâdeye mübâderet eyleyeler deyu."

12 Şaban 1242 (10 Mart 1827)

Birer sûreti

Efendi-i müşârun leh hazretlerine şu vecihle buyrulduğu yazıldığı beyan kılınarak kendüleri de milletlerinden olan ebelere keyfiyeti gereği gibi tenbih ve te'kide dikkat iderse te'dîbi ebeler için Rum ve Ermeni patriklerine ve Hahambaşıya başka başka üç kit'a.

در هر تمکینه عرض نموده و میگویند که در الخلافة العلیه و ممالک فریضه نشانه ایلسدن بعضی مضای رضای جناب خلایق عالم و بادی قلت نسل بنی آدم اولاد اسقاط جنیده مانده که برهین از کتاب اینمکه و صیده اسقاط عادات قبل نفس فیلسدن برکنانه عظیم و حکمه اولاد مظهر مجازات و اولاد غنمشک قدر قیمتی بلید مکرزده کفران نمولک سینه سنه کرفزار اولاد روح بعضی حاجت مهملکه استعمال ایر را این کز ولوی می تلف اولوی مثلثه سخی بلا یایی کونا کون اولاد قلمز و بو بوزدن کافه الاله و بر یا یک انار سران و عناد و وقایه لیر لازم دن اید و کنه مبین بود فقه خصم می کند کز تقضای اراجه سنیه ملوکانه اوزم در سعادت بی سستی علیه لوی المزا کز لازم کلندوه تنبیه بیورد لیر می مثلثه فیما بعد بو کون حالات مکرره و قولمان و بیج بر فردت اسقاط جنینه جوت ابره ماسیح خصوصیه دقت و اهتمام اولنمی باینده روم البسک و صلوقولنده واقع عمدیه خطای نام فحشای صحیفه صیدزه اولاد خزان جلیل ازین مسرفی می سینه لیر شرف الورد و التسجیل بالجم لازم الحضور بواجب لیر ازین قرأت اولنوب سمعاً و طاعه مر اسعیمی بعد الابد بر طبع فرمای هر ما نطاع سلطانیه خصوصاً مذکور در سعادت اولدی می مثلثه عمل لازم کلندوه که کجایی تنبیه و تاکید قلمن و طبع اراجه سنیه خدمت مبانی مبین و بریلوب نظام مذکور کمال الدوام انفاذ و اجرا سنه دقت اولنجه بی اولکه وقع الحالدر بالالتیاس بابه سر بر موند صیده عرض در اعلام اولدی می باقی الاله حضرت مرمله الامر روزی الیوم الحاضر و العسیر من شهر سوال الکلام سنه اربع و خمین و دواتین و الف

الدایم العلی للردوله العلیه العمامه
الابرام حلی الوکسل اید و صا سریدی
السید

Tarih: 25 Şevval 1254

"Nüfusun azalmasına bâdî olan Çocuk Düşürmek seyyiesinden ictinab olunsanını âmir, Rumeli'nin soyl koluna vâkî işârata cevaben"

Der devletmekine arz-ı abdî dâi kemîneleridir ki:

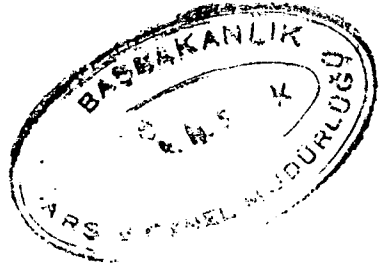
Dâru'l-Hilâfeti'l-Aliyye ve memâlik-i mahrûse-i şâhâne ehâlisinden bazıları, mu'ğâyır-ı rızâ-yı Cenâb-ı Hallâk-ı Âlem ve bâdi-i gillet-i nesl-i Benî Âdem olan ıskât-ı cenînlere madde-i kerîhesini irtikâb etmekte ve cenînlere ıskâtı âdetâ katl-i nefis kabilinden bir günâh-ı azîm ve mükibbe olanlar mazhar-ı mücâzât ve evlâd-ı ni'metinin kadr-i kıymetini bilmediklerinden küfrân-ı ni'âmın seyyiesine giriftar olarak bazı mu'âlecât-ı mühlike isti'mâl eder iken kendüleri dahi telef olmak misüllü müstehakk-ı belâyâ-yı günâgün oldukları ve bu yüzden kâffe-i ehâli ve berâyânın âsâr-ı hüsrân ve in'âdın vikâyeleri lâzımeden idüğüne mebnî bu defa hususu mezkûr mektezâ-yı irâde-i seniyye-i mülûkâne üzere Dersaadette Meclis-i Aliyye'de lede'l-müzâkere lâzım gelenlere tenbih buyurulduğı misüllü fîmâ ba'd bu güne hâlât-ı mekrûha vukûbulmamak veya hiç bir ferdin ıskât-ı cenîne cür'et edememesi hususlarına dikkat ve ihtimam olunmak bâbinda Rumeli'nin Sol kolunda vâkî umûma hitâben şerefbahşâ-yı sahîfe-i sūdûr olan fermân-ı celîlûş-şân Serfice Mahkemesi'ne lede'l-şerefül-vürûd ve't-tescil bilcümle lâzımül-huzûr muvâcehelerinde kıraat olunup sem'an ve tâ'aten merâsimini ba'de'l-edâ bir tabak fermân-ı cihanmütâ-ı Sultânî hususu mezkûr Dersaadette olduğu misüllü cümle lâzım gelenlere gereğı gibi tenbîh ve te'kid kılınmış ve tabak-ı irâde-i seniyye hizmet-ı mübâşereyesi verilüp nizâm-ı mezkûrun ala'd-devâm infâz ve icrasına dikkat olunacağı evvelki vâkî'ul-hâldir. Bil-iltimas pây-e serîr-i ma'a'delat masire arz ve ilâm olundu. bâkiyu'l-emr li-hazreti men lehu'l-emr. Hurrire fil-yevmîl- Hâmisi ve'l-şrin min şehri Şevvâli'l- mükerrem sene erba'a ve hamsîn ve meteyn ve elf.

El-A'bdü'd-dâi lid-devleti'l-Aliyyeti'l-Osmâniyye, Es-seyyid İbrahim Hulûsi el-vekil Nâibi kazâ-i Sर्फice.

در وقتیکه عرضی داعی بینه لایرد... حکمت مبالغه صبر نیز ای معصومت و ابا دینی مالک و بلاد قضیه... اهلای و مجادک کرات و و فریب حاصل اولدکدیه ظاهر و نمایان و نوع بنی آدم داعی
 کند و نس و زربین تحفه و قابه لازوم این بعضی صفا رفقا غایبند بنی آدم اولاد اسقاط جنبی عاده کربیه سیر ارتقا ب... انکله اولوب معالجه مهلکه استعمال ایدرک کند و نیز تف اولی
 مستحق بلا اوله کله زوار... قیده فهمیم اولدینجه بوقوله اسقاط جنبی معالجه کس به و بر فر و کمانید دقت اولمنی خاور و تنبهاست سازه به مختار جمله به جفا با صیغف برار صدور بورلا
 فرما جین انک اولد اعلیه تا ناز از من حسن اقا قی در بر بر با با جفا چی دفنا... مجله سن در الورود و... المشجیل و لوازم المنور مواجه ازه فتح و قرانت اولوزق سعاد و عافه قراسنی بداداد ابرق قوی اردوزق
 حضرت جهان با جوبه قیام و حصول مزکوره لازم بینه تنبهاست و تا کبریات اجرا سید علی الروام... در وقت مرخصت ازه در وقت و اعزام اولوزر او کربانی امر طریقت سن ل الامر صرف ایوم انکله و تقدر
 او عید: جبریه حضرت خللی... کمال ایام دقت و مواظبت اولوزر اولدک و اذع الحلال بالان... در وقت مرخصت ازه در وقت و اعزام اولوزر او کربانی امر طریقت سن ل الامر صرف ایوم انکله و تقدر
 من انهن و الفقرة الزیفة... از اربع و خمس و فایس و...

الکعدایه داعی کار و الاعدایه یاور
 سحره یور حسن الاعداد و صفا یور

BELGE - IV

Başbakanlık Arşivi, Cevdet-Sıhhiye, 556

Der-i devletmekîne arz-ı dâî kemîneleridir ki

Hikmet-i mübâlağa-i samadâniye ile ma'mûriyet ve âbâdâniyeti memâlik ve bilâd-ı kadıyyesi ehâli ve ırbâdın kerrât vefretiyle hâsıl olageldiği zâhir ve nümeyân ve nev'i benî Âdem-i dâima kendü nesil ve zürriyyetini telefden vikâye-i lâzımeden iken bazıları muğâyır-ı rızâ-i Âli killet-i Benî Âdem olan ıskât-ı cenîn madde-i kerihîyyesini irtikâb etmekte olup mu'âlece-i mühlîke isti'mâl iderek kendülerin telef olmak misüllü müste-hakk-ı belâ olageldikleri vâreste-i kaydu tefhîm olduğuna bu makûle ıskât-ı cenîn mu'âlecesini hiç kimseye virmemeleri ve kemâliyle dikkat olunması hâvî ve tenbihât-ı sâireyi muhtevî cümleye hitâben sahifoserây-ı sudûr buyurulan fermân-ı celilü's-şân umûr-i Dâhiliye tatarlarından Hasan Ağa kulları yediyle Babadağı kazası Mahkemesi'ne lede'l-vürûd ve't-tescîl ve levâzımu'l-huzûr muvâcehelerinde feth ve kıra'at olundukta sem'an ve tâaten merâsimini ba'de'l-edâ ber mantûk emru fermân hazreti cihânbâni cür'ete kıyâm ve husus-ı mezkûre lâzım gelenlere tenbihât ve te'kidât icrâsıyla ala'd-devam istihsâl-i cân ve selâmet-i dâreyn ve irâde-i aliyye mûcibince takyyüdü tâm kılınarak farîza-i zimmet-i ubûdiyetimiz olan ed'iyye-i hayriyye hazreti zillullâhiye kemâl-i ihtimâm ve dikkat ve muvâzabet üzere bulunduğu evvelki vâkı'u'l-hâl bi'l-iltimâs der-devlet merhamet-i karâra arz ve ı'lâm olundu. Olki bâkî'i emr li-hazreti men lehu'l-emr. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-aşer min şehri Zilkâdeti's-Şerîfe senete erbe'a ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

el-A'bdü'd-dâî li'd-devleti'l-aliyye el-müeyyed Şeyhzâde Şerif Hasan el - müvallâhilâfe bi-kaz'â-i Babadağı

BELGE V

Başbakanlık Arşivi, Cevdet-Sihhiye, 650

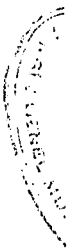
Konu Özeti: Kadınlara mahsus bir hastahane olmadığından muhtaç olan hasta kadınlar yaturulup tedavi olunmak ve gebe kadınlara vaz'ı haml edinceye kadar bakılmak üzere Haseki'deki Bîmârhane'nin hastahane haline konulması ve bir eczahane ile matbah ilave kılınması hakkında Meclis-i Vâlâ kararı ile sâdir olan İrâde-i Seniyye-i mübelliğ Evkâf Nâzırına yazılan (Tezkere)

"Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı Mürüvvetlü Paşa hazretlerine

Dersaadet ve bilâd-ı selâsede nisvân tâifesinden pek çok gurabâ ve fukara olup bunların yatacak yerleri ve bakacak kimseleri olmadığından içlerinden zayıf olanları ve hâmile bulunanları sokaklarda yatıp sürünmek ve bazısı vîrâne arasında hamlini vaz etmekte oldukları misüllü (iki veya bir kadın dahi) fakîru'l-hâl olanları hâmile oldukça bizzarûre bazı mu'alece isti'mâl ederek çocuk düşürdükleri rivâyât-ı sahîha ile müsebbit (ve ve tahkîk)* ve bu makûle aczen nisvânın böyle dûçâr-ı zarûret ve sefâlet olmaları şâyân-ı şânı merhamete nişân-ı cenâb-ı mülûkâne ol-mayacağından (.....) Hazreti Şâhânedede YENİ BAHÇE HASTAHANESİ gibi tâife-i nisvân hastagânına dahi mahsus olup o ma'kûle kimsesiz (fakire hasta) ifâkat gelinceye kadar meccânen müdâvât ve olunmak yedi sekiz aylık hâmile bulunanlara dahi hamlini vaz' edinceye kadar (.....) İskât-ı cenîn (....) bazı ilel-i sâirenin önü kestirilmek üzere Evkâf-ı Hümâyûn hazinesine mülhak evkâftan olarak bir müdet-tenberu hâlî ve mu'attal bulunan Haseki Bîmârhanesi'nin derûnuna bir eczehâne ve bir matbah yapılarak ve ba'zı mahalleri dahi icab-ı vechile tevsi' (.....) nisvân Hastagânına tahsisi ile icâbâtının icrası Ser-Etibbâ-i Cenâb-ı Cihândârî saadetlü efendi hazretleri tarafından bâ-takrîr inhâ ve iş'âr olunmuş olduğundan keyfiyet Meclis-i Vâlâ'ya havâle ve zâtı atûfetleri ve Mâliye Nâzırı Devletlü Paşa ve Efendi müşârun ileyh Hazerâtına (.....) olunarak suver-i muharrerinin bir ilişiği olmadığından sâye-i kadr-i sevâba cenâbı mülûkânede mahalli mezkûrun ber-müceb-i keşf ve i'mâr ve ihyâsına mesârifî olan 60.000 (altmışbin) kuruşun Evkâf-ı Hümâyûn hazînesinden îtâ olunması ve dâimi sûretinde rü'yeti lâzım gelen mesârifin dahi Mâliye Hazîne-i celîlesine dokunmayarak Efendi-i müşârun ileyh marifetiyle ru'yet ve tesviye kılınması tensip olunmuş ve bilisti'zân (....) Cenâb-ı mülûkâne dahi bu merkezde müteallık şerefsudûr buyurularak mûcibince keyfiyet efendi-i müşârun ileyhe bildirilmiş olmakla emru fermân men-lehulemrindir. Emr-i Pâdişâhî buyurularak mantûk-ı celîli üzere mâru'z-zikir 60.000 (altmışbin) kuruşun Hâzîne-i merkûma cânibinden tesviye ve îtâsı hususuna (....) Fermân-ı Âlişân. 20 Muharrem 1264

* Parantez içindeki yerler düşmüş olduğundan okunamadı.

ماده نهمه مکمل مانده مطهره قدر مقدس
 لایحه لایحه
 لایحه لایحه

مردود و غیره که
 طائفانیه مخصوص اوله خصکی سلطان دارالشفا سیک سیلانیه دارالشفا تظیفاً نظام و انظامی و نظافت و طهارت مخصوصه نیت ه مرحمت کنه و لی
 بمنتم افند مز حضرت نیک اراده هر متعا ده جناب جهاندار یلی سنج بهر ای سنج و صدور بیورد لایحه بنا بر موجب اراده سنیه لاجل التویه دایم
 دارالشفا مذکور و اروپ معاینه ایله یکجای دارالشفا هر بورطالنه ان به مخصوص اولدیفند مأمورین دائره سی مغرز اولمقد فی الاصل دارالشفا
 حتی فواحص مخصوص زندان اولمقد اوزرغ افراز اولوب خارجه قلنه مأمورین اولدیری دارالشفا تعیین اولمش ایسم بو اوله لر بر برینه
 اوج باش اوله تم عبارت اولوب بو یله ضیق محل مطلوب شرنش بی ذمه تنظیم و تویه اولمقد قابل امکان اولدیفند بعد تنظیم و تویه
 اولامرده فواحص ایجاب ایتمش و غربا ایچون خسته خانه تخصیص اولمش اولمقد ادره قیومی جوراند واقع مدرسه اون بر اولمقد
 اولوب ایوم یکیشر بوزغوش مایه ایله اوج عدد مأمورین ماعد اهریفن بولمقد بعضاً طرفه بیکیس مریفن ظهور ایله کده ادره
 خسته خانه ارسال اولمقد ایسم بوند بو یله بیکیس خسته ظهور ایدوب خسته خانه یه قونمق ایجاب ایله کله طرفه افاسی و سائر مأمورین
 باب عالی یه تقریر ایدوب تقریر بالاسی دایم لایحه حواله بیورد قلع کما هو حقه تحقیق و تدقیق برله برکنه تک اتباعند اولدیری
 دخی عمل مزمنده اولیوب بروشفاسی ممکن اولدیغی حالده سیلانیه دارالشفا سنه وضع اولوب تدبیر و اولمقد اوزرغ خسته خانه
 فواحص تخصیص بیورد یوب فواحص مزبور تک اورا یه نقل و تحویل اولمشی و خسته خانه مزبور مأمورین تک معاش مخصوصه لری اولمقد
 شهریه البوزغوش دارالشفا یه و بریدجک نظام ضمنده اولمقد مصارف و واقعه سنه تقاص و محبوب اولمقد اوزرغ خزینه مانده بیورد
 امر و فریم حضرت من له الامر کرد

BELGE - VI

Başbakanlık Arşivi, Cevdet -Sıhhiye, 1351

Mârûz-ı dâileridir ki Tâife-i nisâya mahsûs olan Haseki Sultan Darüşşifasının Süleymaniye Darüşşifası'na tatbiken nizam ve intizâmı ve nezâfet ve tahâreti hususuna şehinşâh-ı merhamet-i iktinâh veli-yi-i ni'meti-i bi-minnetimiz efendimiz hazretlerinin irâde-i merhametâde-i cenâb-ı cihândâileri sâniha pîrây-ı sünûh ve sudûr buyurulduğuna binâen ber-mûceb-i irâde-i seniyye li-ecli't-tesviye dâileri Dâruşşifâ-i mezkûre varup mu'âyene eylediğimde Dâruşşifâ-i mezbûr tâife-i nisâya mahsus olduğundan me'mûrîn dâiresi müfrez olmağla fi'l-asl Dâruşşifâ olan mahalli fevâhişe mahsus zindân olmak üzere ifrâz olunup hariçte kalan me'mûrîn odaları dâruşşifâ ta'yin olunmuş ise de, bu odalar birbirine muttasıl üç beş odadan ibaret olup böyle dayk-ı mahal matlup şehinşâhî vecihle tanzim ve tesviye olunmak kâbil-i imkanda olmadığından ba'dehu tanzim ve tesviyesine bakılmak üzere evvelemerde fevâhişin ihrâcı icâb etmiş ve gurebâ için hastahâne tahsis olunmuş olan Edirne Kapusu civârında vâkî' medrese onbir odadan ibâret olup, elyevm ikişeryüz ğuruş mâhiye ile üç aded me'mûrdan ma'adâ marîz bulunmamış olmağla bazan tomruk tarafından bî-kes marîz zuhûr eyledikte Edirne Kapusu Hastahânesine irsâl olunmakta ise de bundan böyle bî-kes hasta zuhûr edüp hastahâneye konmak icâb eyledikte Tomruk ağası vesâir me'mûrîn bab-ı âliye tahrir edüp tahriri bâlâsı dâilerine havâle buyuruldukta kemâ huve hakkuhu tahkik ve tetkik birle bir kimesnenin etbâından olmadığı ve *illeti dahi ilel-i müzmineden olmayıp Bür'ü-şifâsı mümkün olduğu halde Süleymaniye Darüşşifâ'sına vaz olunup tedbir ve devâ olunmak üzere hastahâne-i mezkûre fevâhişe tahsis buyurulup Fevâhiş-i mezbûrenin oraya nakil ve tahvil olunması ve hastahâne-i mezbûre me'mûrîninin maaş-ı mahsûsaleri olan şehriye altıyüz kuruş dâruşşifâ'ya verilecek nizam zimmında olan mesârifât vâkiâsına tekâs ve mahsûb olmak üzere hazinemânde buyurulması bâbında emru fermân hazreti men lehu'l-emrindir 11 Recep 1259*

Haseki Hastahanesi ve Kadınların ıslahı konusundaki diğer belgeler:

سنة ١٢٨٧
 رقم الملف ١٠٨٠
 تاريخ ١٠٨٠

بوزی فلی بویس	کوسه ٥٧٥	شیطان بزرگ	امراضه بزرگ	بوغان
لیسم	١٠٨	١٠٤	٤٧	١٠٠
اجره محاله	فوغم و افغام	ابلیک و تکیه	قیامه	کلام
١٠٨	١٠٨	١٠٨	١٠٨	١٠٨

سنة ١٢٨٧
 رقم ١٥

لاورده خبولون غریبا غنه خانه ایسیرینه ساری بفسهید غنه خناه، شکر ورم بیخا له ایلم دفدینعی ماهه دردی و خجرت و تکفیر و صحت
 الیاهیه شکر و الله فضلهم ای غنونه کسباً لعهه ایضاً ما یسکله مغزاری و غنه خناه، شکر ورم ایسیرینه ساری بفسهید غنه خناه
 ورم مغزولک لوزک بفسهید ایسیرینه ساری ورم ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری
 ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری
 شکر ورم ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری
 بنه مولونای شکر ورم ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری

Handwritten signature or stamp

شیس لایله جیب شکر ورم ایسیرینه ساری
 مغزولک لوزک بفسهید ایسیرینه ساری ایسیرینه ساری
 کسباً لعهه ایضاً ما یسکله مغزاری و غنه خناه

نمبره ایلام اولمده

جريدة علميه

مشيخت جليله اسلاميه نك جريده رسميه سيدر. آيده برنشر اولتور. امور اداراه. و تخريريه دارالحكمه الاسلاميه باش كتابي طرفندن نظارت اولتور.

عدد ۵۰

صفر الحيره سنه ۱۳۳۸

شعبه سنه

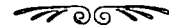
مدرجات

۱۰۸۳	حکمت تشريع : از ميرلى اسماعيل حق بك	۱۵۷۱	فناواى شريفه
۱۰۶۰	عشرت حقنده (اخلاق قوه بسبونى اعضاى) منتخبه سند علي رضا بك	۱۵۷۵	توجييات علميه
			— دارالحكمه نشرياتي —
۱۰۹۵	دارالحكمه بياننامه سى	۱۵۷۸	علم كلام حسين عوفى افندى
۱۰۹۶	اسقاط جنين حقنده بياننامه	۱۵۸۳	دين نظر ننده حيات : شوكتى افندى

شهراده باشى : اوقاف اسلاميه مطبعه سى.

۱۳۳۵ — ۱۳۳۸

دوشونیلیمپورکه بوقیدوحدته ایراث خلل ایدلیدیکی آنده اونک برآرده بولدیردینی
افراد امت شیرازه سی قومش برکتابک صحائف پراکنده سی کی درحال طاغیلوب آیاقلر
آلنده قالیر عقول سلیمه اصحابنک هرشیدن اول دوشونه چکی جهت بر طرفدن منسوب
اولدینی هیئت اجتماعیه افرادی آردسندده موجود اسباب نساندی تأیید ودیکر طرفدن
یکی یکی وسائل وحدت احضاریه منحصر اولوق لازم کلیرکن ترکیه استانبول غزیه سنک
۶ تشرین ثانی سنه ۱۳۳۵ تاریخی نسخسندده کوکب فاخر امضاسیله یازیلان وصاحبنک
احکام اسلامییه وبو احکامک استناد ایتدیکی اساسات علمییه وقوفسزلفی وبالنتیجه
عقیده سنده کی فساد کی کوسترن خاطرمدده اولدینی وجهله دین مبین کی ذاتاً موجود اولان
وتأیید الهی ایله مؤید بولان برابیطه قدسیه بی توهینه تصدی ایتمک حوصله عقل وادبه
صیغایان بر تجاوز شمددر قالدی که ملنک حقوق اساسیه سی کافل اولان قانون اساسیده
مصرح بولدینی وجهله دولت عثمانیه نك منبای موجودتی بولنان دین اسلامک حمایه
ومحافظه سی باشلرنده خلیفه معظملری بولنان رئیس حکومتلری اولدینی حالده بوتون هیأت
اجتماعیه نك عهدسه منتهتم بروطیفه مقدسه در بنابرین دین مبینه وقوع بولجق هر
هانکی بر تجاوز ملنک کرک شرع شریف وکرک قانون اساسی ایله مؤید بولنان حقوق
مقدسه سنه تعرض ماهیتی حانزاولوق اعتباریله دولنک بیان موجودیتنه قارشو ایقاع ایدلمش
الکیوک برجرم اولدینی کی متجاسری حقندده تعقیبات قانونیه اجراسی قوه اجرائیه نك
الک مهم والک مستعجل وظیفه سیدر

اسقاط جنین حقنده بیاننامه

فحشک آرتسی ، مناکحانک اکیسلیمسی ، ساری خسته لقلرک مستولی بر سیر آلمسی ،
محاربه لک بربرینی ولی آتسی کی بر جوق عواملک تأثیریه نفوس اسلامییه مدھش بر
صورتده آزالیور . معرکه حیانه آتیلان ماتلر ایچون طیبی کوریاھجک بر حال وارسه
اوده نفوس موجوده لرینک متباداً تزیایدیر . مدنی جمعیتلردن هانکیسنده اولورسه اولسون
بو تزیایدک کونک برنده توقفی جادھسی بیله اجتماعی بر مرض تلقی ایدیلرک اسبابی تدقیق

اولنور ، مداواتنه چالیشلیر . معالشف بزم متفکرلریمز بوفلا کتک اوکنه کچمک ایچون
جدی مجاهدله رده بولمیورلر .

صوک زمانلرده بر چوق طرفلردن آلدیغیز مکتوبلر اسقاط جنین عادت سی سنک
عائله لر آردسندده چوغالدیغنی وبو یوزدن بر جوق والده لک محبتی ، بر جوق معصوملرک
حیاتی هدر اولدینی بیلدیریور . چوجق دوشورمک شریعت مطهره نظرندده جنایتدر .
بو جنایتی استخفاف ایتمک ، هیچ کناهی اولیان بر معصومی کندی ایله بوغتمق شفقتلی
بر والده یه اصلاً یاقیشماز . اللهدن قورقان بر عائله رئیس ایچونده رقیقه حیاتنک بویله بر
حرکتده رضا کوسترمک قابل عفو اوله ماز . کنجکک ، جاهلکک ، تجربه سزکک ساقه سیله
مشوم بر کوره نکه قاییلوبده قانلرنده کی یاورولری اولیرن والده لر ای بیلملیدرلرکه
بو جنایتک جزاسنی دها دنیاده ایکن چکه جکلردر : اوت اسقاط جنین چوق زمانلر
والده نك حیاتی بیتیرینور ؛ شاید اونی بیتیرمزسه صحتی اوزرنده تلافیسی غیر قابل رخنه لر
آچور . آرتق وجود اک اوفاق بز عارضه نك تأثیریه اک مهلک ، اک مزمن خسته لقلری
قبوله مهیا برحاله کلیر . شریعت هرای اسلامییه نك جنایت تلقی ایتدیکی ، طبابتک صورت
قطعیده منع ایددیکی بو مهلک ، بو مشوم کوره نکه یاقه لرخی قایدیراملری شریعتک
حیاتی ، جماعت اسلامییه نك سلامتی وکندیلرینک حیات وصحتی نامه بوتون عائله لره کال
اهمیت وصمیمیتله توصیه بی وجانبدن عد ایدرز .

BELGE VII

Meşihat makamınca halka hitaben yayınlanan beyanname

"ISKÂT-I CENİN HAKKINDA BEYANNAME"

"Fuşun artması münâkehatın eksilmesi, sârî hastalıkların müstevlî bir seyir alması, muharebelerin birini velyi itmesi gibi bir çok evâmilin tesiriyle nüfus-ı İslâmiye müdhiş bir sûrette azalıyor. Ma'ar reke-i hayata atılan milletler için tabî-i görülecek bir hâl varsa o da nüfus-ı mevcûdelerinin mütemadiyen tezâyididir. Medenî cemiyetlerden hangisinde olursa olsun bu tezâyüdün günün birinde tevakkufî hâdisesi bile ictimâî bir maraz telakkî edilerek esbâbî tetkik olunur, müdâvâtına çalışılır. Ma'alesef bizim mütefekkirlerimiz bu felâketin önüne geçmek için ciddî mücâhedelerde bulunmuyorlar.

Son zamanlarda bir çok taraflardan aldığımız mektuplar iskât-ı cenîn âdet-i seyyiesinin âileler arasında çoğaldığını ve bu yüzden bir çok vâlidelerin sıhhati, bir çok masumların hayatı heder olduğu bildiriliyor. Çocuk düşürmek Şeria't-ı mutahhara nazarında cinâyettir. Bu cinayeti istihfâf etmek, hiç günahı olmayan bir ma'sûmı kendi eliyle boğmak şefkatli bir vâlideye asla yakışmaz. Allah'dan korkan bir âile reisi için de refika-ı hayatın böyle bir hareketine rıza göstermek kâbili afv olamaz. Gençlik, câhillik, tecrübesizlik sâikasıyla meşûm bir göreneğe kapılıp da karınlarındaki yavrularını öldüren vâlideler iyi bilmelidirler ki bu cinayetin cezasını daha dünyada iken çekeceklerdir.

Evet iskât-ı cenîn çok zamanlar vâlidenin hayatını bitiriyor; şâyet onu bitirmezse sıhhati üzerinde telâfisi gayr-i kâbil rahneler açıyor. Artık vücud en ufak bir ârızanın te'siriyle en mühlik, en müzmin hastalıkları kabûle müheyyâ bir hâle geliyor.

Şeri'at-i 'Ğarrâ-i İslâmiye'nin cinâyet telakkî ettiği, tabâbetin sûret-i kat'iyede men' eylediği bu mühlik, meşûm göreneğe yakalarını kaptırmamalarını şeriâtın siyâneti, cema'at-ı İslâmiyenin selâmeti ve kendilerinin hayat ve sıhhati nâmına bütün âilelere kemâl-i ehemmiyet ve samimiyetle tavsiye vecâibten addederiz."

Ceride-i İlmiye, Safer, 1338/1919, Yıl. V, Aded 50, s.1596-1597.